การสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืน
AWARENESS OF SPORTS SUSTAINABILITY

อานนท์ วันลา[1)] และ ชนานันต์ สมาหิโต[2)]

[1)]คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี,

[2)]คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง,

Arnon Wanla[1)] and Chananan Samahito[2)]

[1)]Faculty of Education. Kanchanaburi Rajabhat University,

[2)]Business School. King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

*Corresponding author e-mail: arnon@kru.ac.th

Receive : July 3, 2024
Revised: October 17, 2024
Accepted: November 05, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนในการแข่งขันกีฬาระดับชาติและศึกษาการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนของผู้เข้าร่วมในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39 การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) แบบเชิงพรรณนา (descriptive research) จัดเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล เทคนิคการสนทนากลุ่ม และแบบสอบถาม ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบความแม่นตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (index of item-objective congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.762

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า รูปแบบของการสร้างการรับรู้กีฬากับความยังยืนในการแข่งขันกีฬาระดับชาติ ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ประเมินสถานการณ์และเป้าหมายการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืน (Situation analysis and needs assessment : Awareness of Sports Sustainability) ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้กีฬากับความยั่งยืน (Create and Development Activities Awareness of Sports Sustainability) ขั้นตอนที่ 3 สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้กีฬากับความยั่งยืน (Create motivation for Learning : Awareness of Sports Sustainability) ขั้นตอนที่ 4 จัดกิจกรรมสร้างการเรียนรู้กีฬากับความยั่งยืน (Sports Sustainability Activity) ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้ ปรับปรุง และการพัฒนา (Evaluation Improvement and Development)

ผลการศึกษาการรับรู้ด้านกีฬากับความยั่งยืนของผู้เข้าร่วมในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39 มีการรับรู้ด้านกีฬากับความยั่งยืนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับต่ำ มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 37.77 หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมการสร้างการรับรู้กีฬากับความยังยืนในการแข่งขันกีฬาระดับชาติ มีการรับรู้ในระดับที่สูงขึ้นโดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 79.38 อย่างไรก็ตามการศึกษานี้ยังต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและขยายพื้นที่และประชากรให้มากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: กีฬา ความยั่งยืน การจัดการแข่งขัน

ABSTRACT

The objective of this research is to create a model for building awareness of sports and sustainability in the 39th Thailand National Youth Games and to study the perception of sports and sustainability among participants within the games. This qualitative research is a descriptive one. The data were collected and analyzed by group discussion techniques and questionnaires. A quality of the research instrument was examined by the index of items objectives congruence (IOC) from 5 experts. The reliability value of the entire questionnaire was 0.762.

The results of the study illustrate the model of 5 steps for creating awareness of sports and sustainability in Thailand National Youth Games including 1. Situation analysis and needs assessment: awareness of sports and sustainability; 2. Create and develop activities to create awareness of sports sustainability; 3. Create motivation in learning about sports sustainability; 4. Provide sports sustainability activities; and 5. Evaluate learning outcomes and development.

The result demonstrates that the participants had a low level of awareness in sports and sustainability (at 37.77%). Nevertheless, their level of awareness was increased to 79.38% after they had attended the sports sustainability activities. The result of this study is useful for the improvement of National youth games in Thailand which needed to be continuously studied and broadened to more population.

Keywords: Sports, Sustainability, Competition

บทนำ

ความยั่งยืนเป็นหนึ่งในประเด็นเร่งด่วนที่สุดที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคนี้ การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นความท้าทายทางสังคม การเมืองและเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดของสังคมซึ่งกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน แนวคิดเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนนี้เป็นที่สนใจของสังคมและชุมชนมานานกว่า 200 ปี (Goldsmith, 1972) ความยั่งยืนถูกนำมาใช้ครั้งแรก ในปี ค.ศ. 1987 ซึ่งมีมิติกว้างขวางไม่เพียงแต่เรื่องของสิ่งแวดล้อมเท่านั้น ผู้คนส่วนใหญ่มักเข้าใจผิดว่าความยั่งยืนคือ ประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมเพียงอย่างเดียว ความยั่งยืนครอบคลุมขอบเขตบริบททางสังคม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ ซึ่งมีประเด็นสำคัญ เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ หรือความไม่เป็นธรรมทางสังคม ปัญหาเหล่านี้กำลังส่งผลกระทบต่อผู้คนทั่วโลก การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจหรือความไม่เป็นธรรมทางสังคม ปัญหาเหล่านี้กำลังส่งผลกระทบต่อผู้คนทั่วโลกตลอดเวลาที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าผู้คนมีความสนใจในเรื่องความยั่งยืนมากขึ้นเกิดความคาดหวัง จากผู้คนมากมายว่าสถาบันธุรกิจและหน่วยงานภาครัฐจะมีความรับผิดชอบต่อพวกเขามากขึ้น รวมถึงกิจกรรมด้านการกีฬาที่มีผู้มีส่วนร่วมอยู่ทั่วโลก

ความยั่งยืนเป็นหนึ่งในภารกิจที่จำเป็นและมีความท้าทายอย่างมากในปัจจุบัน โดยเฉพาะกับการกีฬาซึ่งเชื่อมโยงไปยังความยั่งยืนในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ความไม่เป็นธรรมทางสังคมทั้งหมดกำลังส่งผลกระทบต่อสังคมโลกซึ่งสร้างความกังวล ต่อด้านการจัดการกีฬา การจัดการแข่งขันกีฬาที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อเยาวชนและคนรุ่นใหม่

กีฬาเป็นเครื่องมือที่สำคัญและมีความพิเศษที่สามารถกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้คนจำนวนมากทั่วโลก ด้วยเหตุนี้ องค์กรกีฬาระดับโลกอย่างคณะกรรมการโอลิมปิกนานาชาติจึงตระหนักและเชื่อว่ายุทธศาสตร์โอลิมปิกมีทั้งหน้าที่และการสร้างโอกาสในการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นอย่างเข้มแข็งทั่วโลก ด้วยความยั่งยืนตามวิสัยทัศน์ของเรา: “สร้างโลกที่ดีกว่าด้วยกีฬา” (International Olympic Committee, 2018) โดยเฉพาะเยาวชนที่เป็นรากฐานสำคัญของสังคมในอนาคต การเผยแพร่ความรู้ในเรื่องกีฬากับความยั่งยืนจึงเป็นภารกิจสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เยาวชนสามารถสัมผัสกับคุณค่าของสิ่งแวดล้อม สังคมและการแข่งขันกีฬาที่มีความยั่งยืน การให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกีฬากับความยั่งยืน โดยใช้กิจกรรมที่ผสมผสานระหว่างกิจกรรมให้ความรู้ กิจกรรมการกีฬาศิลปะและวัฒนธรรม และการสร้างทัศนคติที่ดีนั้นสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์แก่เยาวชนทั้งด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านทักษะปฏิบัติที่เหมาะสม การเรียนรู้ปรากฏภายในร่างกายอย่างถ้วนทั่ว ไม่ใช่เฉพาะแต่สมองเท่านั้น ทักษะร่างกายและการเรียนรู้ผ่านการเคลื่อนไหวส่งผลสำคัญต่อการพัฒนาจริยศึกษาและพุทธิศึกษา (International Olympic Committee, 2018) การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน โดยเฉพาะด้านการกีฬา คณะกรรมการโอลิมปิกนานาชาติให้ความสำคัญอย่างยิ่งที่ผลักดันให้ยุทธศาสตร์โอลิมปิก โดยเฉพาะการจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกเกมส์ ซึ่งจะต้องเป็นการจัดการแข่งขันที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ไม่มีการสร้างสนามกีฬาเพิ่มเติม ลดการใช้สิ่งที่ทำให้เกิดขยะจำนวนมาก สร้างความยั่งยืนโดย ปลูกจิตสำนึกของผู้เข้าร่วมและผู้ชมการแข่งขันทั่วโลก โดยในปัจจุบันเมืองเจ้าภาพส่วนใหญ่ได้ดำเนินการตามยุทธศาสตร์โอลิมปิกว่าด้วยการจัดการแข่งขันอย่างยั่งยืน ทำให้กีฬาโอลิมปิกเกมส์สามารถสร้างความยั่งยืน มั่นคงในทุกมิติตามวาระของคณะกรรมการโอลิมปิกนานาชาติ

“ความยั่งยืนทางการกีฬา” เป็นแนวคิดในการสร้างความสมดุลทางด้านสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจกับการกีฬาทั้งในปัจจุบันและอนาคต ในทางปฏิบัติการพัฒนาอย่างยั่งยืนขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมองค์กร ว่าจะตระหนักและนำมาปฏิบัติอย่างไร อย่างไรก็ตาม ทางยุทธศาสตร์เชื่อว่าองค์กรสามารถเริ่ม และบรรลุถึงเป้าหมายและวิสัยทัศน์ได้หากบูรณาการหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการปฏิบัติงานเข้าด้วยกัน การกีฬาแห่งประเทศไทยหรือ กกท. เป็นองค์กรสำคัญด้านการกีฬาของประเทศไทยที่มีวิสัยทัศน์ “พัฒนาการกีฬาให้ประสบความสำเร็จในระดับนานาชาติ และบริหารจัดการองค์กรอย่างมีมาตรฐาน เพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และสังคมให้กับประเทศอย่างยั่งยืน” ซึ่งสอดคล้องกับพลวัตโลกด้านการกีฬาและการพัฒนาอย่างยั่งยืน หลักการสำคัญ คือ การตระหนักถึงความท้าทายของการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเข้าใจว่าสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อทุกคน

ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งในยุทธศาสตร์โอลิมปิก เพราะเป็นสมาชิกของคณะกรรมการโอลิมปิกนานาชาติ และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามนโยบายวาระโอลิมปิก อีกทั้งการเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกเกมส์ตลอดจนมหกรรมกีฬานานาชาติและการเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันในระดับชาติและนานาชาติด้วย ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นอย่างยิ่งในการเผยแพร่หลักการสำคัญของการกีฬากับความยั่งยืนไปยังนักเรียน นักศึกษา นักกีฬา และเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนักกีฬาระดับเยาวชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแข่งขันระดับชาติ ด้วยเหตุนี้สถาบันวิทยาการโอลิมปิกไทยและคณะทำงานจึงได้สนใจในการศึกษาวิจัย เรื่อง “การสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืน” เพื่อสร้างรูปแบบที่เหมาะสมในการส่งเสริมการรับรู้กีฬากับความยั่งยืน เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาการส่งเสริมให้กับเยาวชนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนในการแข่งขันกีฬาระดับชาติ

2. เพื่อศึกษาการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนของผู้เข้าร่วมในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืน" ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาวิจัยไว้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขอบเขตเชิงเนื้อหา คณะผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดและทฤษฎี 2 เรื่อง ได้แก่ แนวคิดเรื่องความยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ 17 เป้าหมาย และการศึกษาด้านการจัดการแข่งขันอย่างยั่งยืนของ International Olympic Committee "IOC Sustainability Strategy" ในวาระโอลิมปิก (Olympic Agenda +5) โดยมีประเด็นความยั่งยืนใน 5 พื้นฐานหลัก ดังนี้ 1) โครงสร้างพื้นฐานและพื้นที่ธรรมชาติ 2) การจัดหาและการจัดการทรัพยากร 3) การเคลื่อนย้ายและการเดินทาง 4) แรงงาน และ 5) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ขอบเขตเชิงประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก (key Informant) ในการการสนทนากลุ่ม (focus group Discussion) จำนวน 12 ท่าน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการกีฬา จำนวน 4 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านกีฬากับความยั่งยืน จำนวน 4 ท่าน ผู้บริหารหน่วยงานด้านการกีฬา จำนวน 4 ท่าน โดยมีเกณฑ์พิจารณา ได้แก่ ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการจัดการแข่งขันกีฬาและการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

ส่วนที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามแบบสอบถาม (questionnaire) ได้แก่ ผู้เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติครั้งที่ 39 ได้ แก่ นักกีฬา ผู้ฝึกสอน คณะกรรมการจัดการแข่งขันที่เข้ามาร่วมกิจกรรมการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนในระหว่างการแข่งขัน โดยมีเกณฑ์พิจารณาเลือกจากผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการแข่งขันเท่านั้น

ขอบเขตเชิงพื้นที่ สนามกีฬา ที่พัก ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง การสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนในการแข่งขันกีฬาระดับชาติ และศึกษาการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนของผู้เข้าร่วมในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed method research) โดยใช้ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยมีขั้นตอนการศึกษาวิจัยดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี เรื่องกีฬากับความยั่งยืน (sports sustainability) และแนวคิดขององค์การสหประชาชาติ เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมและการประเมินผลการเรียนรู้ด้านกีฬากับความยั่งยืน

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลและออกแบบกิจกรรมการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืน ผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมที่สามารถสร้างการรับรู้ในด้านกีฬากับความยั่งยืนโดยใช้เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การการสนทนากลุ่ม (focus group Discussion) สำหรับการเก็บข้อมูลและนำไปวิเคราะห์ต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 สร้างรูปแบบการเรียนรู้กีฬากับความยั่งยืน นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม นำมาสังเคราะห์และสร้างเป็นรูปแบบการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนในการแข่งขันกีฬาระดับชาติ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เน้นการมีสวนร่วมและการเรียนรู้กีฬากับความยั่งยืน

ขั้นตอนที่ 4 นำรูปแบบไปดำเนินกิจกรรมสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืน ในขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินกิจกรรมการสร้างการรับรู้ให้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39 ได้แก่ นักกีฬา ผู้ฝึกสอน คณะกรรมการจัดการแข่งขัน อาสาสมัคร ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี ระหว่างวันที่ 21-30 มีนาคม 2567

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการรับรู้ค่านิยมโอลิมปิกและกีฬากับความยั่งยืน ในขั้นตอนนี้ คือ การประเมินผลการจัดกิจกรรมสร้างการรับรู้โดยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) สำหรับผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมโดยสมัครใจ “การสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืน” ในพื้นที่บริเวณสนามแข่งขันและที่พักในมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 การเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยใช้เครื่องบันทึกและการจดประเด็นสาระสำคัญในการสร้างรูปแบบการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนในการแข่งขันกีฬาระดับชาติจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จำนวน 12 ท่าน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการกีฬา จำนวน 4 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านกีฬากับความยั่งยืน จำนวน 4 ท่าน ผู้บริหารหน่วยงานด้านการกีฬา จำนวน 4 ท่าน

ส่วนที่ 2 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามผ่าน (questionnaire) เพื่อสอบถามในประเด็นการรับรู้ เรื่อง กีฬากับความยั่งยืนของผู้มีส่วนร่วมในการจัดการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39 โดยมีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 237 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วนได้แก่

การวิเคราะห์ข้อมูลจากสนทนากลุ่ม (focus group) ใช้เครื่องมือการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content Analysis) หลังจากนั้นสังเคราะห์เพื่อนำไปใช้ในการสร้างรูปแบบการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนในการจัดการแข่งขันกีฬาระดับชาติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม (questionnaire) ใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนของผู้ที่มีส่วนร่วมในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติครั้งที่ 39 โดยเก็บข้อมูลเปรียบเทียบระหว่างก่อนเข้าร่วมกิจกรรมและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 รูปแบบการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืน

รูปแบบการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืน โดยนำเอาผลการสนทนากลุ่ม (focus group) มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และสังเคราะห์เรียบเรียงขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อให้เกิดเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์ โดยมีผลการวิเคราะห์รูปแบบของการสร้างการรับรู้ในด้านกีฬากับความยั่งยืนในการแข่งขันกีฬาระดับประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอนสำคัญดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประเมินสถานการณ์และเป้าหมายการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืน (Situation analysis and needs assessment : Awareness of Sports Sustainability) ในขั้นตอนนี้เป็นกระบวนการวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ในเรื่องของการรับรู้ด้านการสร้างความยั่งยืนกับการกีฬาว่าอยู่ในระดับใด

หลังจากนั้นก็วิเคราะห์ว่าที่ผ่านมามีองค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ได้จัดกิจกรรมในการสร้างความตระหนักและให้ความสำคัญกับการสร้างการรับรู้มากน้อยแค่ไหน หลังจากนั้นก็กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรมคือใคร จำนวน อายุ สถานะ และที่สำคัญที่สุด คือ การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการสร้างการรับรู้เรื่องกีฬากับความยั่งยืนในแต่ละกิจกรรมและวิธีการหรือลักษณะของกิจกรรมว่าแบบใดที่จะสามารถสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้กีฬากับความยั่งยืน (Create and Development Activities Awareness of Sports Sustainability) ในขั้นตอนนี้เป็นส่วนในการออกแบบกิจกรรมให้มีความสัมพันธ์กับเป้าหมายหลังจากที่วิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 มาแล้ว โดยจะต้องออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทในแต่ละสถานการณ์ เช่น สถานที่ กลุ่มเป้าหมาย อายุ ความรู้ เป็นต้น และต้องออกแบบการประเมินผลที่สอดคล้องกับกิจกรรมและความสะดวกในการดำเนินการด้วย ตลอดจนช่วงเวลาที่เหมาะสม เนื่องด้วยในการแข่งขันนั้นมีความหลากหลาย ตลอดจนการจัดการแข่งขันที่กระจายตัวไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ก็ส่งผลในการสร้างการรับรู้เช่นกัน

ขั้นตอนที่ 3 สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้กีฬากับความยั่งยืน (Create motivation for Learning : Awareness of Sports Sustainability) ขั้นตอนที่สำคัญและมักถูกละเลยคือการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ กิจกรรมในการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต้องเข้ามาสัมผัสเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ เพราะจะสามารถสร้างการเรียนรู้และการจดจำได้ดี การหาวิธีการเพื่อดึงดูดกลุ่มเป้าหมายเข้ามาศึกษาเรียนรู้จึงเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการ ซึ่งจำเป็นจะต้องมีกิจกรรมที่ดึงดูดให้ผู้เข้าร่วมการแข่งขันหรือกลุ่มเป้าหมายเข้ามาร่วมกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 4 จัดกิจกรรมสร้างการเรียนรู้กีฬากับความยั่งยืน (Sports Sustainability Activity) การดำเนินกิจกรรมการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนเป็นกระบวนการสำคัญในการนำข้อมูลทั้งหมดที่ออกแบบไว้มาปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพ ต้องรวดเร็วคุ้มค่า ด้วยสถานการณ์และกลุ่มเป้าหมายในแต่ละครั้งมีความแตกต่างกันจึงต้องจัดกิจกรรมที่หลากหลายและต้องบริหารทรัพยากรบุคคล และวัสดุอุปกรณ์ให้สอดคล้องกับเป้าหมายมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้ ปรับปรุงและการพัฒนา (Evaluation Improvement and Development) กระบวนการนี้เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาให้กิจกรรมการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนได้รับการพัฒนา การประเมินผลต่าง ๆ ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกิจกรรมในแต่ละครั้ง การวัดและประเมินผลในแต่ละครั้งอาจจะมีความแตกต่างกันตามบริบทและสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน การมีเครื่องมือที่หลากหลายจะส่งผลต่อการประเมินและพัฒนากิจกรรม

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการรับรู้ด้านกีฬากับความยั่งยืนของผู้เข้าร่วมในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39

ตารางที่ 1 การรับรู้กีฬากับความยั่งยืน ก่อน และหลังเข้าร่วมกิจกรรมการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืน (N = 237)

ลำดับ	การรับรู้ด้านกีฬากับความยั่งยืน	ค่าร้อยละ (ก่อน)	ค่าร้อยละ (หลัง)
1	รับรู้เป้าหมายของคณะกรรมการโอลิมปิกนานาชาติกีฬากับความยั่งยืน	31.26	78.10
2	ความรู้ในด้านหลัก “3R”	24.65	89.64
3	การตระหนักถึงการปฏิบัติตัวในการแข่งขันกีฬาเพื่อความยั่งยืน	53.30	84.40
4	รับรู้ถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมกับการจัดการแข่งขันกีฬา	27.40	68.15
5	ความรู้ในด้านการนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่	61.20	83.00
6	รับรู้ถึงความสำคัญในการจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกกับความยั่งยืน	39.22	75.40
7	ความรู้ในด้าน SDG หรือ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน	29.35	73.90
8	การตระหนักถึงความยั่งยืนในการจัดการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ	41.25	84.30
9	การรับรู้ถึงเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน	32.30	77.60

การศึกษาการรับรู้ด้านกีฬากับความยั่งยืนของผู้เข้าร่วมในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39 แสดงให้เห็นว่า การรับรู้ด้านกีฬากับความยั่งยืนก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับต่ำ มีค่าเฉลี่ย ร้อยละ 37.77 มีการรับรู้เป้าหมายของคณะกรรมการโอลิมปิกนานาชาติกีฬากับความยั่งยืนในภาพรวม ร้อยละ 31.22 โดยมีการรับรู้ตามลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ ความรู้ในด้านการนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ ร้อยละ 61.20 การตระหนักถึง การปฏิบัติตัวในการแข่งขันกีฬาเพื่อความยั่งยืน ร้อยละ 53.30 การตระหนักถึงความยั่งยืนในการจัดการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ร้อยละ 41.25 รับรู้ถึงความสำคัญในการจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกกับความยั่งยืน ร้อยละ 39.22 การรับรู้ถึงเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน ร้อยละ 32.30 ความรู้ในด้าน SDG หรือเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ร้อยละ 29.35 รับรู้ถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมกับการจัดการแข่งขันกีฬา ร้อยละ 27.40 ความรู้ในด้านหลัก “3R” ร้อยละ 24.65 ตามลำดับ

หลังจากที่ผู้เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39 ได้ร่วมกิจกรรมการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนแล้วปรากฏถึงการรับรู้ที่เพิ่มขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยถึง ร้อยละ 79.38 โดยภาพรวมมีการรับรู้เป้าหมายของคณะกรรมการโอลิมปิกนานาชาติ กีฬากับความยั่งยืน ร้อยละ 78.10 ซึ่งมีลำดับการรับรู้ในด้านกีฬากับความยั่งยืนตามลำดับดังต่อไปนี้ หลัก “3R” ร้อยละ 89.64 การตระหนักถึงการปฏิบัติตัวในการแข่งขันกีฬาเพื่อความยั่งยืน ร้อยละ 84.40 การตระหนักถึงความยั่งยืนในการจัดการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ร้อยละ 84.30 ความรู้ในด้านการนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ ร้อยละ 83.00 การรับรู้ถึงเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน ร้อยละ 77.60 รับรู้ถึงความสำคัญในการจัดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกกับความยั่งยืน ร้อยละ 75.40 ความรู้ในด้าน SDG หรือเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ร้อยละ 73.90 และการรับรู้ถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมกับการจัดการแข่งขันกีฬา ร้อยละ 68.15 ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง"การสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืน" สามารถสรุปผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 รูปแบบการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนในการแข่งขันกีฬาระดับชาติ และส่วนที่ 2 การรับรู้ด้านกีฬากับความยั่งยืนของผู้เข้าร่วมในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 รูปแบบการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนในการแข่งขันกีฬาระดับชาติ

รูปแบบการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนในการแข่งขันกีฬาระดับชาติ ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ซึ่งเป็นกระบวนการสำหรับการสร้างการรับรู้ด้วยกิจกรรมที่ส่งเสริมการรับรู้ด้านกีฬากับความยั่งยืนในการแข่งขันกีฬาระดับชาติ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเอารูปแบบมาใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้มีส่วนร่วมในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี รายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประเมินสถานการณ์และเป้าหมายการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืน (Situation analysis and needs : Awareness of Sports Sustainability) สอดคล้องกับ Samantha et al., (2022, 147) ด้านซ้ายกล่าวว่า การรับรู้สถานการณ์เป็นส่วนสำคัญของประสิทธิภาพ ที่ประสบความสำเร็จทักษะการรับรู้ที่เชื่อมโยงกับการประเมินสถานการณ์และการรับรู้ถึงสถานการณ์เป็นส่วนสำคัญของการประสบความสำเร็จในกีฬาเช่น พฤติกรรม มุมมอง ความคาดหวัง และการตัดสินใจ

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้กีฬากับความยั่งยืน (Create and Development Activities Awareness of Sports Sustainability) เป็นขั้นตอนการออกแบบและพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ที่สามารถสร้างการรับรู้ด้านความยั่งยืนได้

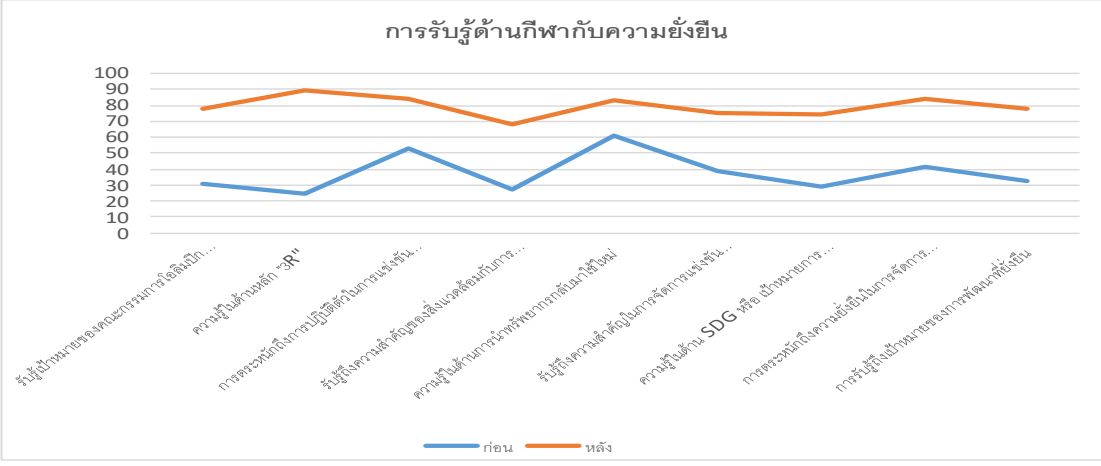
ขั้นตอนที่ 3 สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้กีฬากับความยั่งยืน (Create motivation for Learning : Awareness of Sports Sustainability) กิจกรรมที่ส่งเสริมความยั่งยืนจะต้องมีความน่าสนใจสามารถสร้างการมีส่วนร่วมได้ สอดคล้องกับ Jagemann (2023), 147 column ที่กล่าวว่า การส่งเสริมความยั่งยืนกับกีฬาก็จำเป็นต้องส่งเสริมและพัฒนารูปแบบการกีฬาที่สอดคล้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทำให้โครงสร้างพื้นฐาน

ที่เกี่ยวข้องกับกีฬามีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ลดความเสียหายต่อพื้นที่เปราะบางรักษาความปลอดภัย และปรับปรุงโอกาสในการเล่นกีฬาและการออกกำลังกายภายนอก โดยยังสามารถมอบคุณค่าความเพลิดเพลิน ความสนุกสนานให้กับผู้ที่เล่นกีฬาได้

ขั้นตอนที่ 4 จัดกิจกรรมสร้างการเรียนรู้กีฬากับความยั่งยืน (Sports Sustainability Activity) ในขั้นตอนนี้เป็นส่วนที่จะต้องดำเนินกิจกรรมที่สามารถให้ความรู้และการตระหนักถึงความสำคัญของความยั่งยืนกับกีฬาซึ่งการพัฒนาอย่างยั่งยืนมีความหลากหลายถึง 17 ประเด็น ซึ่งการสร้างการรับรู้จะต้องจัดลำดับความสำคัญของประเด็นต่าง ๆ อย่างลงตัว สอดคล้องกับ Ulloa-Hernandez et al., (2023) กล่าวว่า กีฬาและความยั่งยืนเป็นความสัมพันธ์ระหว่างกีฬากับการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นกระเด็นที่ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น ความเท่าเทียม ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรกีฬา

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้ ปรับปรุงและการพัฒนา (Evaluation Improvement and Development) ขั้นตอนนี้เป็นส่วนใช้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจากการประเมินในรูปแบบต่าง ๆ ไปใช้ เพื่อปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมการสร้างการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในอนาคต สอดคล้องกับ dayoun and Sungjoo (2023) กล่าวว่า ตั้งแต่ปี 1992 ชุมชนกีฬานานาชาติเริ่มให้ความสำคัญกับปัญหามลภาวะทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากกีฬาอย่างจริงจังและ IOC, FIFA และ Greenpeace ได้ร่วมกันกำหนดทิศทางของการอยู่ร่วมกันระหว่างกีฬาและสิ่งแวดล้อม แม้ว่าองค์กรกีฬานานาชาติเหล่านี้จะได้กำหนดและเสริมสร้างนโยบายกับสถาบันต่าง ๆ เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม แต่การจัดงานกีฬาเมกะอีเวนต์ ก็ย่อมต้องทำลายสิ่งแวดล้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เว้นแต่จะเปลี่ยนกรอบแนวคิดของงานกีฬาเมกะอีเวนต์ เป็นการแข่งขันในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติแนวโน้มวิวัฒนาการของความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในกีฬาแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าจากการลดการใช้ทรัพยากร การรีไซเคิลทรัพยากรไปจนถึงการนำเทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกด้านกีฬาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมธรรมชาติให้ได้มากที่สุด โดยไม่สร้างความเสียหาย ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้เรื่องนี้ได้เปลี่ยนไปสู่การก่อสร้างโดยใช้วัสดุประเภทใหม่ ๆ และการผลิตและใช้แหล่งพลังงานใหม่ ๆ มากขึ้น

ส่วนที่ 2 การรับรู้ด้านกีฬากับความยั่งยืนของผู้เข้าร่วมในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติครั้งที่ 39

แผนภูมิที่ 1 การรับรู้ด้านกีฬากับความยั่งยืนของผู้เข้าร่วมในการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อนำร่องสำหรับการสร้างการรับรู้ด้านกีฬากับความยั่งยืนให้กับผู้เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 39 ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนในพื้นที่จัดการแข่งขัน โดยยังมีข้อจำกัดในด้านพื้นที่ในการจัดกิจกรรมซึ่งส่งผลต่อการเข้าถึงกิจกรรมต่าง ๆ โดยประเทศไทยมีรูปแบบการจัดการแข่งขันกีฬาระดับชาติ เช่น การแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ การแข่งขันกีฬาแห่งชาติ เป็นต้น โดยไม่ได้จัดการแข่งขันในพื้นที่เดียวกันทั้งหมดเหมือนกับการแข่งขันในมหกรรมกีฬานานาชาติ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเอารูปแบบการสร้างการรับรู้กีฬา กับความยั่งยืนที่ได้จากการวิเคราะห์นำมาปฏิบัติ เพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรม นำมาสู่การวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างกลยุทธ์การจัดการแข่งขันกีฬาระดับชาติกับความยั่งยืนต่อไป หลังจากนั้นนำผลการวิจัยมานำเสนอ (Implementation) เพื่อเป็นการประเมินรูปแบบอย่างไรก็ดีรูปแบบการส่งเสริมการรับรู้กีฬากับความยั่งยืนนี้สามารถนำไปใช้ในการสร้างการรับรู้ด้านกีฬากับความยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพแต่ต้องนำไปใช้อย่างต่อเนื่องและขยายกลุ่มเป้าหมาย และประชากรให้มากขึ้นเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อไป

เอกสารอ้างอิง

Dayoun, L. and Sungjoo, P., (2023). A Study of Measures for Sustainable Sport. **Sustainability, MDPI, 15 (17),** 1-13.

Goldsmith, E., (2009). **Blueprint for Survival A Penguin special Goldsmith, Edward, 1928-Signet books.** Houghton Mifflin, 1972. Cornell University.

International Olympic Committee. (2018). **Sustainability Essentials.** A Series of Practical Guides for The Olympic Movement.

International Olympic Committee. (2024). **IOC Sustainability Strategy.** Retrieved January 10, 2024, form https://olympics.com/ioc/sustainability.

Jagemann, H. (2003). **Sports and the environment: Ways towards achieving the sustainable development of sport.** Paper presented at the Conference by the 4th Pierre de Coubertin School Forum Arenzano (MUVITA).

Samantha H., David Crundall, Harriet S., and Andrew M,. (2022). Situation Awareness In sports: A scoping review. **Journal of the European Federation of Sport Psychology (FEPSAC), (59),** 1-11.

Ulloa-Hernández, M., Farías-Torbidoin, E. and Seguí-Urbaneja, J. (2023). Sporting events and sustainability. A systematic Review (1964-2020). **Apunts Educación Física y Deportes, 153,** 101-113. https://doi.org/10.5672/apunts.2014-0983.es.(2023/3).153.09.